

JARPRÚÐUR ÞÓRHALLSDÓTTIR OG KRISTÍN EYJÓLFSDÓTTIR

TÖLVUVIÐHALD OG VIÐGERÐIR FYRIR NÁMSMENN Á EINHVERFURÓFI

Jarprúður Þórhallsdóttir

Kristín Eyjólfsdóttir

Algennt er að fólk á einhverfurófi búi yfir sérstakri hæfni sem ekki hefur fundist farvegur fyrir eða aðstæður til að virkja. Stór hópur fólks hefur því einangrast heima, oft án atvinnu eða tómstundatilboðs. Í ljósi þeirrar stöðu var þróunarverkefninu „Tölvuviðhald og viðgerðir fyrir námsmenn á einhverfurófi“ hleypt af stokkunum.

Verkefnið var unnið fyrir styrk frá mennta- og menningarmálaráðuneyti til Mímis-símenntunar, í samstarfi við Fjölmenn, símenntunar- og þekkingarmiðstöð og Promennt fræðslufyrirtæki, sem meðal annars hefur sérhæft sig í tölvukennslu.

Var þess getið við styrkveitinguna að samstarf skyldi haft við Specialisterne, stofnun sem vinnur að

því að aðstoða einhverft fólk við að virkja hæfileika sína og komast út á vinnumarkaðinn.

Tilgangur og markmið verkefnisins var að auka þekkingu og færni í tæknigreinum og fjölga námsframboðum og atvinnumöguleikum fólks á einhverfurófi.

UNDIRBÚNINGUR

Undirbúningur verkefnisins stóð yfir frá seinni hluta ágústmánaðar 2013 til janúarloka 2014 þegar kennslan hófst. Þar sem um þróunarverkefni var að ræða var ákveðið að auglýsa ekki námskeiðið heldur velja inn nemendur með áhuga á vélbúnaði tölvu og að þeir hefðu ágæta námsfærni ásamt góðri enskukunnáttu.

Við val á nemendum var haft samráð við ýmsa aðila svo sem Specialisterne, aðstandendur, starfsbrautir framhaldsskólanna og ein beiðni um pláss á námskeiðinu kom frá þjónustumiðstöð í Reykjavík. Auk þess var haft samband beint við einhverft fólk. Útskýrt var nákvæmlega í hverju námskeiðið fælist og skrifleg lýsing send til kynningar.

Ákveðið var að nemendur yrðu sex. Sérstök áhersla var lögð á að undirbúa þá vel fyrir námskeiðið en það er lykilatriði fyrir þátttöku einhvers fólks að vel sé staðið að slíkum undirbúningi. Áhersla var lögð á að vera í sem mestum samskiptum við nemendur sjálfa en þar sem aðstandendur gegndu enn mikilvægu stuðningshlutverki fóru samskipti einnig fram með milligöngu þeirra.

Formlegt viðtal var haft við hvern og einn nemanda áður en námskeiðið hófst og sérstakur viðtalsrammi undirbúinn og hafður til hliðsjónar. Verkefnastjóri og einhverfuráðgjafi sáu um að taka viðtölin og fóru þau öll fram í húsnaði Promenntar. Sérstök áhersla var lögð á að kynna húsnaðið vel og allar aðstæður en vegna óvenjulegrar skynúrvinnslu einhvers fólks þá þarf það mun lengri tíma til að lesa í umhverfi sitt og átta sig á staðháttum en aðrir. Í viðtalinu var rætt sérstaklega um þau skynareiti sem truflað gætu í umhverfinu og leiðir til að forðast þau. Nemendur voru einnig spurðir álits varðandi tilhögun kennslunnar og hvernig þörfum þeirra yrði best mætt. Allir nemendur fengu skriflega lýsingu á innihaldi og tímasetningu námskeiðsins. Einnig var haldinn kynningarfundur fyrir hópinn í upphafi námskeiðs þar sem kennari fór yfir kennsluhætti og kynnti aðstæður og aðbúnað nánar.

Hlutverk einhverfuráðgjafa Fjölmennar fólst fyrst og fremst í fyrrnefndum undirbúningi, fræðslu og stuðningi við kennara Promenntar og verkefnastjóra Fjölmennar ásamt þátttöku í eftirfylgdinni.

NÁMSKEIÐIÐ

Sem fyrr greinir hófst námskeiðið í lok janúar 2014 og var það í höndum kennara Promenntar, verkefnastjóra Fjölmenntar og einhverfuráðgjafa. Námskrá Promenntar fyrir námið *Tölvuviðgerðir – CompTIA A+* var lögð til grundvallar án mikillar aðlögunar en með þeim stuðningi og eftirfylgd sem hópurinn þurfti. Meginviðfangsefni námskeiðsins var fræðileg og verkleg kennsla í að setja saman tölvu, bilana-greina, stilla vélbúnað og stýrikerfi og þekkja helstu íhluti og hugtök sem fylgja tölvubúnaði. Nemendur urðu sex talsins eins og að var stefnt, fimm karlar og ein kona. Mæting var einstaklega góð og ekkert brottfall var úr hópnunum.

Í upphafi var áætlað að námskeiðið yrði kennt einu sinni í viku í átta vikur, fjórar kennslustundir í senn. Þegar líða tók á námskeiðstímann var ljóst að nemendahópurinn hafði allar námslegar forsendur til að ljúka þátttöku sinni með alþjóðlegu prófi. Til þess að það gæti orðið var nauðsynlegt að lengja námskeiðið um fjórar vikur eða 16 kennslustundir svo hægt væri að fara yfir allt það námsefni sem undirbúningur fyrir prófið krafðist. Hópurinn sýndi því mikinn áhuga og var því sótt um aukafjárveitingu til verkefnisins. Fjárveiting fékkst og lauk hópurinn tilskuldum kennslustundafjölda.

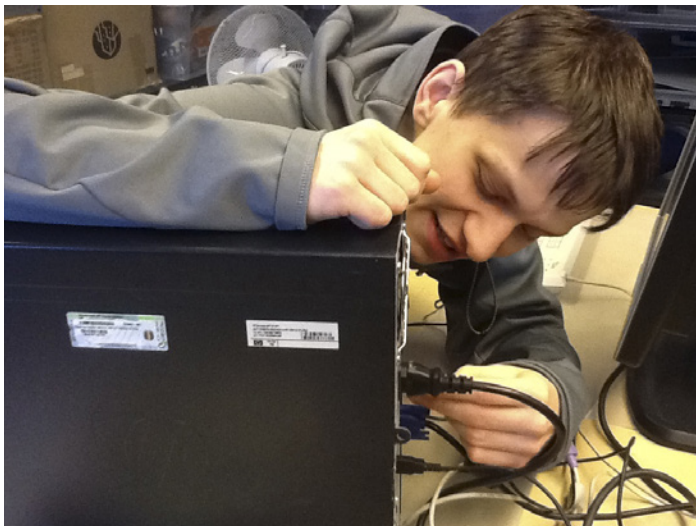
Stuðningi við nemendur á námskeiðinu var þannig háttað að verkefnastjóri frá Fjölmennt sat allar kennslustundir, nemendum og kennara til aðstoðar. Á þann hátt gat verkefnastjóri fylgt eftir því sem kennari var að leggja fram á einstaklingsmiðaðan hátt – fylgst með og boðið fram stuðning ef á þurfti að halda. Að auki var verkefnastjóri í samskiptum við nemendur og aðstandendur þeirra á námskeiðstímanum til þess að miðla upplýsingum og gera grein fyrir framgangi mála.

EFTIRFYLGD OG MAT Á NÁMSKEIÐI

Eftir að námskeiðinu lauk var öllum nemendum boðið upp á viðtal með eða án aðstandenda og sáu einhverfuráðgjafi og verkefnastjóri um að leiða þau. Tilgangur þeirra var þríþættur; að fá fram skoðun nemenda á námskeiðinu, að hvetja þá til þess að fara í próf og í þriðja lagi að ræða hvernig þeir gætu nýtt sér þekkinguna til frekara náms eða atvinnu. Í viðtalinu lögðu nemendur drög að undirbúningi sínum fyrir prófið, hvernig stuðning þeir þyrftu og settu sér markmið sem gætu einfaldað þeim prófundirbúninginn.

Sýnikennsla hjá Péttri kennara.

Að gera tilraunir.

Skyldi þetta virka?

Með námsbókina sér við hlið.

Einnig voru kynntir möguleikar til að sækja um styrk fyrir prófgjöldum og boðin var fram aðstoð við umsóknarferlið.

Promennt bauð fram aðstöðu til þess að nemendur gætu tekið æfingapróf og aðstöðu til próflestur fyrir þá sem þess óskuðu. Haft var samband við Specialisterne til að athuga hvort og hvernig aðstaða og starfsfólk hjá þeim gæti komið að stuðningi við þá nemendur sem höfðu nýtt sér þjónustu þeirra.

Þessum stuðningi og eftirfylgd er ekki enn lokið. Ljóst er að flestir hafa áhuga á að taka fyrrnefnt alþjóðlegt próf og einn hefur þegar tekið það. Aðrir tveir eru nú þegar komnir vel af stað í undirbúningi og tveir nemendur hafa hlotið styrk fyrir prófgjöldum.

Ásamt því sem fram kom í viðtölum um mat nemenda á námskeiðinu var sérstakt matsblað lagt fyrir. Nemendur greindu frá ánægju með námskeiðið og nefndu að þekking þeirra hefði aukist og áhugi vaknað um möguleg störf á sviðinu í framtíðinni. Þeir nefndu að helst hefði skort á verklega þjálfun og að þeir hefðu fullan hug á að sækja slíkt verklegt námskeið yrði það í boði síðar. Mikil ánægja var með kennsluna og námsefnið sem þeim fannst hæfilega krefjandi. Þó hefði mátt gæta að meiri nákvæmni í framsetningu á glærum.

Ein úr hópnum kvaðst hafa farið á annað tölvunámskeið á sama tíma sem hún hefði aldrei gert nema út af þessu námskeiði. Hún sagði þetta hafa gert mikið fyrir sig, hún hefði "lifnað við" og væri orðin hún sjálf aftur. „Þetta breytti lífi mínu og ... gerði miklu meira fyrir mig en ég bjóst við.“

LOKAORÐ

Að mati okkar tókst framkvæmd þessa verkefnis afar vel. Augljóst er að leggja þarf vel í undirbúning fyrir námskeið sem þetta og ekki síður eftirfylgd fyrir þá nemendur sem vilja nýta sér námið til lokaprófs og eða atvinnu á þessu sviði. Mikilvægt er að tengja slíka eftirfylgd stuðningskerfi eins og félagsþjónustu sveitarfélaga og atvinnu með stuðningi.

Enn er ekki útséð um það hve margir muni fara í prófið en ljóst er að það yrði mikill ávinningur fyrir viðkomandi aðila og þróunarverkefnið í heild ef fleiri gerðu svo og myndu við það öðlast alþjóðlega gráðu í tölvuviðgerðum. Námið er góður undirbúningur fyrir frekara nám á tölvutækisviði og er það von okkar að hægt verði að halda fleiri slík námskeið í nánustu framtíð. Hugmyndir eru uppi um að hanna framhaldsnámskeið þar sem áhersla yrði lögð á verklega þjálfun og að auki að bjóða aftur samskonar fræðilegt námskeið sem fyrst.

UM HÖFUNDANA

Jarþrúður Þórhallsdóttir starfar sem einhverfuráðgjafi hjá Fjölmenn og réttindagæslumaður fatlaðs fólks á vegum velferðarráðuneytisins. Hún er sjúkraþjálfari að mennt og hefur einnig lokið MA-prófi í fötlunarfræðum. Hún hefur til allmargra ára, ásamt öðrum, stutt einhverft fólk í að hittast og deila áhugamálum og reynslu í hópi sem nefnist Út úr skelinni og er á vegum Einhverfusamtakanna. Hún er höfundur bókarinnar Önnur skynjun – ólík veröld: Lífsreynsla fólks á einhverfurófi.

Kristín Eyjólfsdóttir hefur verið verkefnastjóri þróunarverkefnisins *Nám með stuðningi* og kennt á ýmsum námskeiðum í tölvu- og upplýsingatækni hjá Fjölmenn, símenntunar og þekkingarmiðstöð, frá árinu 2002. Hún hefur lokið BA-gráðu í þroskaþjálfrafræðum og er einnig með diplóma í tölvu- og upplýsingatækni frá KHÍ.